

Житие на свети преподобни Сава Освещени

Свети Сава, основателят на много манастири в Палестина и на знаменитата лавра, известна под неговото име, се родил в областта Кападокия през IV век от богати и знатни родители. Поради несъгласие между роднините, на които било поверено неговото възпитание през време на служебното пътуване на баща му в Александрия, той още 18-годишен се поселил в манастир. Там получил образование, обикнал монашеския живот и бил постриган за монах. Желаяйки да служи на Бога в по-усамотено място, младият монах оставил манастира, в който живял, и се отправил за Йерусалим да се поклони на светите места и да посети палестинските пустинници.

По онова време на Изток бил прочут със своя строг постнически живот преподобни Евтимий Велики. Сава поискал да постъпи в числото на неговите ученици, но Евтимий го поверил на блажени Теоктист, брат в съседния манастир. Като го благословил, преп. Евтимий предсказал, че Сава ще просияе в иноческия живот, ще стане основател на обширна лавра и ще бъде славен наставник на всички палестински отшелници.

В Теоктистовия манастир Сава се предал изцяло в служба на Бога и минал всички монашески служби с безропотно послушание и усърден труд. Всички се чудели на неговия строго добродетелен живот. Веднъж, пътувайки за Александрия, той срещнал по пътя родителите си, които искали да го отклонят от иноческия живот, но накрай отстъпили пред неговата непоколебима воля.

Като прекарал дванадесет години в манастира, Сава пожелал по-голямо усамотение. Поселил се в една пещера и там прекарвал дни и нощи в молитва и труд. Работата му се състояла в плетене на кошници, за които от манастира му давали хляб и плодове. Така прекарал пет години, а после отишъл при преп. Евтимий Велики. След смъртта на този велик подвижник Сава живял известно време в Йорданската пустиня, в манастира на преподобни Герасим.

Но преподобни Сава желаел пълна самота, за да може всецяло да се предаде на молитва и богомислие. Веднъж, като заспал след дълга молитва, в съня си видял ангел, който му посочил една пещера на онова място, където се намирал изсъхналият Силоамски поток. Като се събудил, Сава се отправил към това място, намерил пещерата и се поселил в нея. Цял ден и през по-голямата част от нощта той се молел и пеел псалми, като се хранел само с корени, които растели покрай пещерата.

Един ден, както събирал корени в пустинята, той видял четири разбойници, които били гладни и изнемощели. Пустинножителят изсипал пред тях събраните корени, и от тогава благодарните разбойници започнали понякога да му носят хляб и плодове. Сава, облян в сълзи, си говорел: "О, горко на душата ми! Тия люде за едно благодеяние тъй щедро плащат. А ние получаваме всекидневно от Бога благодеяния, но не благодарим, а в нехайство прекарваме дните си и не изпълняваме Неговите повели."

Тъй в постоянна молитва и съвършено уединение прекарал Сава няколко години. След това при него започнали да идват и други, които желаели тих и усамотен живот. Постепенно цялата долина на Силоамският поток се заселила от пустиножители. Оставили всички грижи за тукашния живот, те само на Бога възлагали своите надежди. Постоянно се молели, спазвали безмълвие и строго въздържание, и Бог чудесно ги охранявал. Преданията за пустиножителите са пълни с примери за чудесния Божи промисъл за тях: ту по чудесен начин им се изпращала храна; ту на жадуващ сред горещата пустиня се откривал неизвестен извор; пустинните зверове послушно оставяли своите леговища в пещерата, избрана от своя пустинник за жилище; чрез силата на кръста се прогонвали бесовски видения, смущаващи понякога самотния пустинник – с една дума всемогъщата Божия десница не преставала да укрепява и опазва отшелниците сред страданията, подвижите и трудовете на избания от тях живот.

След много години, прекарани в палестинската пустиня, Сава имал радостта да види майка си, която, след като овдовяла, се поселила в един женски манастир близо до Йерусалим. Като получил след нейната смърт богато наследство, Сава построил няколко манастира и болници, основал две странноприемници – една в Йерихон, а другата при пещерите, из които вече се оформила лаврата или големият манастир. В него се събрали много братя и йерусалимският патриарх поставил Сава за духовен ръководител на отшелническите обители. Той поучавал братята с думи и със своя пример, учел ги на кротост, смирение, безмълвие, упование на Бога и на пълно отречение от собствената си воля. Починал тихо в пещерата си на 94-годишна възраст в 533 година.

© *Жития на светиите*. Синодално издателство, София, 1991 година, под редакцията на Партений, епископ Левкийски и архимандрит д-р Атанасий (Бончев).